

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Grammaire cuvok: langue tchadique centrale du Cameroun

Dadak, N.

Citation

Dadak, N. (2021, June 16). *Grammaire cuvok: langue tchadique centrale du Cameroun*. LOT dissertation series. LOT, Amsterdam. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3185511>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3185511>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/3185511> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Dadak, N.

Title: Grammaire cuvok: langue tchadique centrale du Cameroun

Issue date: 2021-06-16

SAMENVATTING

Dit proefschrift is het eerste document van een dergelijke omvang dat over het Cuvok is geschreven. Het boek valt uiteen in 14 hoofdstukken.

Hoofdstuk 1 is de algemene inleiding van het boek. Het gaat om algemene informatie over de taal en de sprekers. Hier vinden we de geografische, historische en economische presentatie van Chuvok. Met betrekking tot de taal wordt in dit hoofdstuk ingegaan op de klassificatie, eerder onderzoek, de sociolinguïstische context en het belang van de taal in de communicatie en uitwisseling in het Chuvokland. De sociolinguïstiek stelt ons in staat ons te richten op de levensvatbaarheid van de taal. Ons onderzoek heeft aangetoond dat Cuvok nog steeds een taal is die in zijn vitale functies gebruikt wordt, maar dat er steeds meer concurrentie ontstaat met het Frans en Fulfulde vanwege hun groeiende rol in de openbare ruimte. Een belangrijke inspanning op het gebied van alfabetisering vindt plaats door alfabetiseringscursussen die door NGO's en de staat worden aangemoedigd door middel van meertalig onderwijs. Uit het literatuuronderzoek is gebleken dat Cuvok nog steeds een taal is die veel studie behoeft om tot een geslaagde standaardisatie te komen. Wat betreft eerder onderzoek wordt gewezen op de beschikbaarheid van sociolinguïstisch onderzoek opgemerkt en voorbereidend werk dat ik heb gedaan in mijn MA en DEA studies. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een uitleg over hoe de gegevens zijn verzameld en de conventies die er worden gebruikt om de gegevens te presenteren.

In hoofdstuk 2 wordt nadruk gelegd op het etnolinguïstische aspect, waarbij de rol van de smid wordt besproken. De smid is een sleutelfiguur in de maatschappij door zijn dubbele rol in de zijn interventie in de zogenaamde zichtbare of fysieke wereld en in de wereld van het onzichtbare. Dit hoofdstuk gaat ook over hoe de rol van de smid in een samenleving grote veranderingen ondergaat en ten prooi valt aan nieuwe ideeën en gewoontes. De smid wordt voorgesteld als iemand die krachten bezit om de onzichtbare en magisch-spirituele wereld onder de knie te krijgen.

Hoofdstuk 3 gaat over segmentele fonologie. De fonologie van het Cuvok wordt gekenmerkt door een breed scala aan medeklinkers, en behoudt een aantal kenmerkende consonanten van het Centraal Tsjadisch, zoals de twee laterale fricatieven en de twee implosieven.

Hoofdstuk 4 gaat over prosodie en toon. Er wordt een beschrijving van het klinkersysteem gegeven, met het onderscheid tussen twee fonemische klinkers die alleen aan het eind van het woord, de woordgroep, aan elkaar geopponeerd zijn. De palatale prosodie maakt het mogelijk om de harmonische domeinen binnen nominale en verbale categorieën te definiëren. De zogenaamde laminale medeklinkers

ondergaan palatalisatie terwijl de velaire consonanten een neiging tot labialisatie hebben. Er wordt een aantal morfofonologische regels gepresenteerd.

Er bestaan twee basistonen, de lage toon en de hoge toon. De lage toon is de standaardtoon van de verbale wortel, terwijl de toon bij nominale wortels niet voorspelbaar is.

Hoofdstuk 5 is het begin van het gedeelte dat aan de morfologie is gewijd. In dit hoofdstuk laten we zien dat zelfstandige naamwoorden een vrij eenvoudige meervoudsvorming hebben door middel van een element /háy/. Verwantschapstermen hebben onregelmatigheden in hun meervoudsvorm. We analyseren [má-] als een nominaliseerder die ons in staat stelt om andere woorden om te zetten in zelfstandige naamwoorden. Zo kan dit voorvoegsel telwoorden en werkwoorden omzetten tot zelfstandige naamwoorden. In dit hoofdstuk bespreken we ook verwantschapstermen en behandelen we eveneens constructies met lichaamsdelen. Er wordt in het Cuvok geen onderscheid gemaakt tussen mannelijk en vrouwelijk op het niveau van het geslacht.

Hoofdstuk 6 is gewijd aan post-nominale elementen. Dit zijn vooral uitdrukkingen van bezit, meervoudigheid, telwoorden, determiners, deïctica en bijvoeglijke naamwoorden. Naast een tiental bijvoeglijke naamwoorden die vooral maten of dimensies, waarde en leeftijd en kleuren aanduiden, fungeert een grote klasse van ideofonische woorden als bijvoeglijke naamwoord in nominale woordgroepen. De relatieve zin bij het onderwerp, het directe en indirecte object wordt ook in dit hoofdstuk besproken. Ook de uitdrukking van topicalisatie wordt komen beschreven. Relatieve topicalisatie wordt geanalyseerd als een tweeledige constructie die topicalisatie van het verbale predikaat mogelijk maakt.

Hoofdstuk 7 gaat over vraagzinnen in het Cuvok. Uit de analyse blijkt dat er drie soorten vragen zijn, namelijk gesloten of polaire vragen die vragen om duidelijke "ja" of "nee"-antwoorden, open of inhoudelijke vragen die de spreker kan beantwoorden met items van zijn of haar keuze. Het derde type is gebaseerd op intonatie om informatie te vragen en is een vorm van retorische vraagzin. Terwijl er in de eerste twee gevallen altijd een vraagwoord is, wordt het laatste type gewoon gekenmerkt door de verandering van de intonatie. Vragen en ontkenningen zijn modaliteiten die altijd aan het einde van de zin komen.

Hoofdstuk 8 is gewijd aan de studie van voorzetsels en hun gebruik. Voorzetsels worden op verschillende manieren ingedeeld. We delen ze eerst op in voorzetsels die binnen het harmonische domein van het naamwoord vallen en die welke buiten dit domein vallen, en dus niet de harmonisering ondergaan met de laatste klinker van het naamwoord. Een andere indeling is in eenvoudige voorzetsels en complexe voorzetsels. Eenvoudige voorzetsels drukken associatie, comitativiteit, locatie en resultaat uit. Complexe voorzetsels geven allemaal locatie aan. Complexe voorzetsels

vallen ook uiteen in vier groepen ; er zijn complexen gevormd uit twee eenvoudige voorzetsels, gemorfologiseerde voorzetselcomplexen, die combinaties zijn tussen twee voorzetsels die als één enkel voorzetsel functioneren zoals blijkt uit de palatale harmonie tussen de twee. Het derde type complexe voorzetsels wordt verkregen door de combinatie van een eenvoudig voorzetsel met een term voor een lichaamsdeel. Een vierde type complexe voorzetsels is de combinatie van een eenvoudig voorzetsel met een ruimtelijk locatiennaamwoord. De manier waarop de Chuvok de wereld waarnemen blijkt uit de studie van voorzetsels, markeerders van temporele en ruimtelijke lokalisatie. De uitdrukking van de 4 kardinale punten door de voorzetsels laat zien dat de Chuvok een vaste oriëntatie hebben, ongeacht waar ze zich bevinden.

In hoofdstuk 9 wordt de verbale wortel besproken. In het Cuvok is de verbale wortel zeer eenvoudig en heeft altijd een lage toon. De verschillende geïdentificeerde patronen zijn onder andere monoconsonantische en polyconsonantische wortels. We hebben ze ingedeeld in eenvoudige en complexe wortels. De eenvoudige wortels hebben een eenvoudige medeklinkerstructuur of een /CVC/ en /CCVC/ structuur. De complexe wortels worden onderverdeeld in reduplicaties en wortels met een /r/ medeklinker. In dit hoofdstuk is ook de pluractionaliteit besproken, die zich manifesteert in het gebruik van suppletieve vormen om een actie met een meervoudig object uit te drukken.

Hoofdstuk 10 gaat over het verbale complex. Het verbale complex is het geheel van preverbale elementen, de verbale wortel en postverbale elementen. Dit complex vormt een harmonisch domein waarin de laatste klinker zijn palatale prosodische eigenschap oplegt. De werkwoorden vertonen een vrij uitgebreide morfologie met onderscheid tussen preverbale en postverbale elementen. De verbale wortel heeft verschillende vormen met gevallen waarin slechts één medeklinker voldoende is om als verbale wortel te dienen. De preverbale elementen zijn die van tempus en modus. Persoonlijke voornaamwoorden zijn ook elementen die voor de radicaal worden geplaatst. De postverbale elementen zijn de directe en indirecte objectmarkeerders, de inclusieve en de derivatieve suffixen. Onder de derivatieve suffixen vinden we de directionele suffixen, namelijk centripetaal gemarkeerd door [-ék] ~ [-ák], en de centrifugaal uitgedrukt door [-ád] ~ [-éd]. Andere achtervoegsels zijn de mediaal [-átá], de oorzakelijke [-dá], de partitieve [-fá], de telische [-àbá] en de detransitieve [-áj] ~ [-éj]. De vormen en de semantiek van de verbale achtervoegsels zijn bijzonder ingewikkeld waarbij de precieze betekenis vaak onduidelijk is, met achtervoegsels waarvan de betekenis nog steeds minder duidelijk blijft, zoals het geval is bij de partitief [-áfà], telisch [-àbá] en ook bij [-áj] ~ [-éj], dat we in het kader van deze studie detransitief noemen. [-àbá] heeft bijvoorbeeld een brede semantiek van de oriëntatie van de actie van het werkwoord naar een enkel en duidelijk doel. De detransitieve [-áj] ~ [-éj] wordt soms gebruikt ter vermindering van verbale valentie, en soms geeft het aan dat het lijdend voorwerp afwezig is in de zin. In het laatste geval

blijft het onuitgedrukte element een gegeven dat door de spreker en de geadresseerde wordt gedeeld. In hetzelfde hoofdstuk analyseren we het [-á] 3SG.OD achtervoegsel onder de verschillende kenmerken: [-á] is de allomorf van 3SG.OD [-ijá] wanneer deze is geconstrueerd met de causatieve [-dá]. [-á] is 3SG.OD als het lexicale object voorafgaat aan het oorzakelijke [-dá].

In hoofdstuk 11 hebben we het over verb-noun collocaties. Dit is een lexicale constructie die bestaat uit het combineren van een werkwoord met een bepaald type zelfstandig naamwoord dat we het intrinsieke object van het betreffende werkwoord noemen. Het aldus verkregen geheel vormt een semantisch gezien onafscheidelijk geheel. Hoewel ook zelfstandige naamwoorden uit andere lexicale velden in deze combinatie voorkomen, wordt het lexicale veld van het menselijk lichaam het meest gebruikt bij the vormen van intrinsieke objecten in dit type samenstelling. De aldus verkregen collocaties zijn meestal idiomatisch en het is moeilijk te zeggen of het het verbale of het nominale deel is dat aan de basis ligt van de betekenis van het aldus hercomponeerde geheel. Op semantisch niveau kunnen verb-noun collocaties de wederkerigheid van de acties, de reflexiviteit en gezamenlijke acties uitdrukken.

In hoofdstuk 12 wordt een kort overzicht gegeven van enkele syntactische aspecten van taal. Dit hoofdstuk vermeldt dat het Cuvok een taal is met een SVO-structuur. De non-verbale zinnen werden besproken door middel van vallen uiteen in de uitdrukking van het existentiële zijn en de copula. De negatieve modaliteit wordt ook benaderd door de constructie ervan met verbale tempora, met de imperatief, in vraagzinnen en in een non-verbale constructie. In hetzelfde hoofdstuk hebben we het over enkele constructies zoals verbodsconstructies met /tá/, de progressief en de narratieve constructie van het geconjugeerde werkwoord met een losse wortel.

De laatste twee hoofdstukken 13 en 14 bevatten bijlagen. In hoofdstuk 13 presenteren we een lexicale lijst Cuvok-Frans en Frans-Cuvok. Alle woorden zijn fonetisch getranscribeerd. Hoofdstuk 14 presenteert drie voorbeeldteksten met interlinearisatie en vrije vertaling. Het gaat hierbij om opgenomen en getranscribeerde teksten.